

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår ref.
23/05348-4

Deres ref.
23/4567-

Dato
16.02.2024

NMBUs hørings svar Høring NOU 2023: 27 Et nytt system for kvalitetsutvikling - for elevenes læring og trivsel

NMBU viser til høringsbrev datert 21. november 2023. NMBU mener at NOU 2023:27 er viktig steg i riktig retning for å styrke kvalitetsutviklingssystemet i og for skolen. Hørings svaret blir herunder kommentert per kapittel, og deretter oppsummert helhetlig mot slutten.

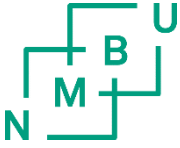
Generell del

Utvalget presenterer utfordringer ved det eksisterende kvalitetsvurderingssystemet og sett i lys av disse presenterer utvalget sitt forslag til hvordan et kvalitetsutviklingssystem kan i større og mindre grad erstatte dette. Grunnlaget for kvalitetsutviklingssystemet presiseres å være bygget på tre hovedprinsipper som alle er vektlagt like mye.

- Resultat kvaliteten (trivsel, utvikling og kompetanse)
- Prosesskvalitet (indre aktiviteter og arbeid med opplæringen)
- Struktur kvaliteten (ytre forutsetninger som organisering og ressurser)

Dette illustrerer utvalgets mål om å gå fra et kvalitetsvurderingssystem til et kvalitetsutviklingssystem som tar hensyn til alle aktører i skolen. Utvalget forslår videre økt bruk av kvalitative kilder i kvalitetsutviklingssystemet da dette fanger opp innsikt om elevenes læring og trivsel, i motsetning til dagens søkelys på kvantitative kilder. NMBU støtter økt bruk av kvalitative kilder i kvalitetsutviklingssystemet da dette avdekker flere sider av og mangfoldet ved både grunnskolen og den videregående opplæringen.

Utvalget presiserer utfordringer rundt det de kaller et dobbelt formål. Den ene delen er å ivareta enkelteleven som ofte gjøres av lærer, versus sammenhengen i et mer overordnet perspektiv som gjøres av skoleledere og skoleeier. Spørsmålet om hvordan man kan ivareta begge parter blir kort diskutert, men utvalget gir ingen konkrete forslag til løsninger.

Et helhetlig system for kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen

Utvalget presenterer et kvalitetsutviklingssystem som bygger på tre grunnprinsipper.

- Likeverdighet i opplæringen
- Samarbeid og tillit mellom aktørene
- Ta utgangspunkt i samspillet mellom elever og lærere

Dette er prinsipper som det er lett å være enige i, og NMBU stiller seg bak disse prinsippene. Utvalget presenterer videre fire forutsetninger for at dette skal ta form, som blir utredet i kommende kapitler.

- Strukturer og prosesser for samarbeid og dialog
- God ledelse på alle nivåer
- Relevant kompetanse på alle nivåer
- Et bredt kunnskapsgrunnlag

NMBU stiller seg bak at forutsetningene er punkter som bør ligge til grunn for at kvalitetsutviklingssystemet skal fungere.

Det helhetlige systemet er ellers litt generelt og har få presiseringer eller konkretiseringer. NMBU ønsker at de tre prinsippene blir tydelige og presise i det nye kvalitetsutviklingssystemet.

Strukturer og prosesser for samarbeid og dialog

Utvalget presenterer her rammer for samarbeidet mellom de ulike aktørene. Mye av grunnlaget for utvikling kommer gjennom å ha et fundament som legger til rette for samarbeid og dialog.

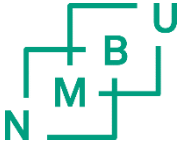
Utvalget trekker frem viktigheten av både elevenes og lærernes rolle i et kvalitetsutviklingssystem. Elevmedvirkning er viktig, men som utvalget påpeker avklares hva elevmedvirkning innebærer. NMBU er også enig i at det må forventes at lærerne deltar i kvalitetsutviklingsarbeidet, men det vil kreve mer tid til samtaler, veiledning og refleksjoner og tiden til dette mangler i dag.

Strukturene og prosessene utvalget presenterer er generelle og kunne med fordel ha vært mer presisert slik at rollen til de ulike aktørene ble vurdert.

Spesielt gledelig er det at utvalget foreslår en forskrift til ny opplæringslov der kvalitetsdialoger mellom elever, foreldre, lærere, skoleledere, skoleeiere, og andre aktører er prioritert. Her er det presisert hvem som skal delta, noe NMBU stiller seg bak, men det må likevel avklares i hvilken form kvalitetsdialogene skal gjennomføres. Skal alle møtes, eller er det nok med møter mellom enkelte av de ulike aktørene? Utvalget foreslår utvikling av en veileder for møtene, noe som NMBU støtter.

God ledelse på alle nivåer

Utvalget presiserer her faktorer som legger til rette for godt samarbeid og gode dialoger på tvers av rollen til de ulike aktørene. NMBU støtter utvalgets forslag om en etablering av arenaer for samarbeid og refleksjon, spesielt for å koble sammen kvalitetsutviklingen med viktige faktorer som forskning og elevmedvirkning. Arenaene foreslås gjennom at lokale myndigheter legger til rette for møteplasser og nettverk for lærere, skoleledere og skoleeier der det ikke allerede finnes slike nettverk. NMBU vil i tillegg forslå å forsterke de nettverkene som allerede eksisterer slik at de ikke forsvinner.

Utvalget presenterer også utfordringene aktørene opplever og NMBU støtter en presisering og utredning om tid til kvalitetsutvikling hos både lærere og skoleledelsen.

Videre forslår utvalget at satsingens målsetning skal oppnås blant annet gjennom å spre relevant forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap om kvalitetsutvikling og gjennom å dele gode praksiseksempler på kvalitetsutviklingsarbeid fra skoler og kommuner. Dette støttes også av NMBU. Selv om NMBU ser begrensningene og konsekvensene med å ha en ekstraraksjon knyttet til kvalitetsutviklingsarbeidet i skolen, ser vi også mulighetene det vil bidra med, spesielt hvis funksjonen kan støtte flere skoler og flere nivåer.

Kompetanse på alle nivåer

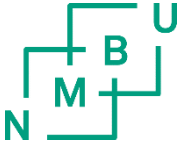
Utvalget presenterer at for elever må elevmedvirkning og elevers rolle i kvalitetsutviklingsarbeidet opplæres og presiseres slik at de kan delta på lik linje med andre aktører. Mye av kompetansegrunnlaget til lærerne er godt dokumentert og kompleksiteten til læreryrket kommer godt frem. Ønsket er å øke kompetansen innenfor flere felt som å fremme læring, vurdering, støtte, tilbakemeldinger, med flere. I dette arbeidet blir etter- og videreutdanning blir fremhevet som viktige, noe NMBU stiller seg sterkt bak.

I samme tråd gir også utvalget kritikk av lærerutdanningene om praksis rundt vurdering, spesielt om samsvaret mellom hva de lærer på campus og hva de lærer i praksis. Dette er NMBU enig i og har startet flere samarbeid med lokale skoler både gjennom universitetsskoleprosjekter. NMBU legger også til rette for medbestemmelse fra skolene i samarbeidet.

Generelt presiserer utvalget at det er behov for kompetansehevingstiltak og videreutvikling av relevant kompetanse og at lærerutdanningene må utvikle og formidle kompetanse om læreplan og vurdering. Videre er utvalget litt delt i hvordan for eksempel standpunktkarakterer skal settes, der flertallet anbefaler at lærere som ikke oppfyller kravene skal sette standpunktkarakter sammen med lærer som oppfyller krav, mens mindretallet anbefaler veiledning av den tilsvarende gruppen før de får sette standpunktkarakter. Her ser NMBU en del utfordringer som ikke blir diskutert, for eksempel: hvem skal gjennomføre og hva inneholder veiledningen, hvordan håndterer man ekstraarbeidet det er for en lærer å sette seg inn i vurderingene en annen lærer har gjort gjennom et helt år? Dette er en av flere utfordringer som må avklares.

Utvalget anser det som vesentlig å videreutvikle samarbeidet mellom skolene, lærerutdanningsinstitusjonene og andre aktører i utdanningssystemet for å styrke kompetanseutviklingen og oppnå en mer målrettet og relevant tilnærming. Dette er en tilnærming som NMBU stiller seg bak.

Utvalget foreslår også å opprette et forskningsprogram om kvalitetsutvikling i skolen som en del av Norges forskningsråds portefølje. Her må det vurderes hvordan dette skal vektlegges i forhold til andre prosjekter i NFR sin portefølje slik at det ikke går på bekostning av allerede eksisterende programmer som støtter skoleforskning. Hvis dette tas hensyn til er NMBU positive til forslaget.

Bredt kunnskapsgrunnlag

Igjen har utvalget gjort et grundig arbeid for å begrunne forslagene. Spesielt balansen mellom skole og skoleeier, og skole og hjem, er godt dokumentert. NMBU er i hovedsak enig i forslagene til utvalget.

Utvalget foreslår å endre den eksisterende skolemiljøundersøkelsen med en ny skoleundersøkelse bestående av en hoveddel og frivillige tilleggsdeler den enkelte skole kan velge å ta med. De foreslår at dette gjennomføres på 5. tinn, 7. tinn, 10. tinn, og vg1, i tillegg til å ha en aldretilpasning for vg1. Målet er at det skal være et verktøy på flere nivåer fra aktørenes arbeid med kvalitet i opplæringen til oppfølging av alvorlig hendelser i skolen.

Utvalget presiserer at eksisterende systemer i liten grad oppleves å hjelpe i kvalitetsutviklingsarbeid. Nye verktøy foreslås å måtte oppfylle krav om spesifikt støtte aktørene i deres arbeid med kvalitetsutviklingsarbeid og i større grad treffe lærerne som har stor innvirkning på elevers læring og trygghet i klasserommet. Dette gjelder spesielt nasjonale prøver som foreslås avvirket og erstattet med nye læringsstøttene prøver. Deler av utvalget forslår at prøvene sekundært skal gi informasjon til skoleeiere og nasjonale myndigheter. Utvalget presiserer også at det er elementer her som må utredes videre.

For å avdekke elever med spesielle behov og utfordringer foreslår utvalget frivillige prøver på 2. trinn og videreutvikle med obligatoriske prøver på 3. trinn. Samtidig foreslår deler av utvalget avvikling av kartleggingsprøver for 1. trinn. NMBU støtter avviklingen, men foreslår at det støttes opp om at lærere kan rapportere om elever på 1. trinn de tenker kan ha utfordringer, og at det er systemer for å gi disse elevene tidlig oppfølging.

Deler av utvalget foreslår også å utrede om det bør være prøver som kan avdekke elever som har behov for ekstra oppfølging på mellomtrinnet, ungdomstrinnet, og i videregående opplæring. NMBU støtter siste forslag da elever kan møte utfordringer på ulike stadier i skolegangen.

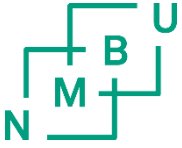
Utvalget forslår videre at utviklingen av prøver skal gjøres i samarbeid og dialog med alle aktørene. Prøvene og verktøyene skal gi informasjon om elevens læring som støtte til lærerens faglig-pedagogiske arbeid og kan inngå i underveivurderingen. Dette er elementer som NMBU stiller seg bak og som lettere kan flettes inn i skolefag og dermed gi et bidrag inn til vurderingen. Utvalget foreslår å vurdere internasjonale undersøkelser i lys av kvalitetsutviklingssystemet formål. Videre forslår deler av utvalget at Norges deltakelse i internasjonale undersøkelser forsetter med formålet om å gi nasjonale myndigheter informasjon.

Utvalget forslår å både standpunkt- og eksamenskarakterene skal brukes i kvalitetsdialogene nevnt tidligere. Utvalget er delt om forslaget om avvikling av eksamen i grunnskolen.

Skolebidragsindikatorerne forslås avvirket og å ikke inkludere dem som en del av det nye kvalitetsvurderingssystemet. NMBU stiller seg bak dette da det skaper unødvendig fokus på elevresultater på enkeltskoler og mellom skoler.

Oppsummering

Oppsummert er NOU 2023:17 et meget godt utgangspunkt for videre arbeid med et kvalitetsutviklingssystem i skolen. Mange forslag er godt begrunnet og har et

fundament som mange av aktørene vil være enig i. Enkelte upresisheter må presiseres, en del som utvalget selv har tatt opp og noen som NMBU ønsker en presisering rundt.

Vennlig hilsen

Siri Fjellheim
Rektor

Elise Norberg
Prorektor for utdanning

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Kunnskapsdepartementet		Postboks 8119 Dep.	0032 OSLO